

Többségi döntés vagy konszenzus?

2022.01.21.

Bevezetés

A legfontosabbal kezdeném, hogy meggyőződésem, hogy az iskolai önkormányzatok léte döntő kérdése az iskolák modernizálásának, demokratizálásának. Persze nagyon fontos, hogy az önkormányzatban, ha már létezik (diákok + tanárok együtt) miként születnek a döntések.

A lassan 100 éves Summerhill-i demokratikus iskolában világos, hogy a döntések többségi döntéssel, szavazással születnek. Ugyanakkor abban a bécsi demokratikus iskolában, ahol óraadó vagyok a konszenzusra törekednek.

Mindezek körül számos kérdés merül fel: melyik a jobb rendszer, és egyáltalán létezik egy rendszer, amely még ezeknél is jobb?

Előnyök és hátrányok

A kérdésre nem lehet egyszerűen válaszolni. A lényeg, hogy rákérdezzünk, hogy milyen döntési mód vonatkozik milyen kérdésekre. Miért fontos ez? Azért mert minden iskolában így Summerhillbe is különféle döntéseket különféle módon hoznak meg. Summerhillben az óralátogatások nem kötelező jellegéről nem is vitatkoznak, mert a körül konszenzus van. Ugyancsak nincsenek viták arról, hogy az iskolaigazgató veszi fel a tanárokat, vagy bocsájtja el a gyerekeket, ha erre szükség van.

Azt gondolom, minden más iskolában hasonló a helyzet: van amiről konszenzus van, és van amiről többséggel döntenek. A

konszenzusos döntéseknek vannak veszélyei: túl sok időt vehetnek igénybe, és ezért nem jut lehetőség minden kérdést megbeszélni. Ezt magam is tapasztaltam a bécsi iskolában.

Ezért jó, ha a konszenzusos döntéseket tényleg csak azokban az esetekben használjuk, ami nagyon fontos.

Egy másik veszélye a konszenzusos döntéseknek, ha azok végül azért születnek meg, mert mindenki elfáradt már a vitától, és inkább beadja a derekát, mint hogy valóban egyetértene. Itt tehát igaz az, hogy egy őszinte ellenző értéke több, mint egy langyos kompromisszum.

Talán egy még jobb alternatíva?

Ennek elkerülésére meg kéne különböztetni a konszenzust az "élni tudok vele"(konsent) döntéstől. Ez utóbbi esetében nem kell úgy tenni, mintha valaki egyetértene, elég ha azt kinyilvánítja, hogy nem ellenzi frontálisan a döntést.

Egy másik fontos eleme, amit a döntésekkel kapcsolatban érdemes átgondolni az az, hogy mekkora csoportban hozzuk a különféle típusú döntéseket. Annak a híve vagyok, és így is dolgoztunk a konferenciánkat előkészítő bizottságban, hogy egyetértésre törekedtünk. Igaz 7-en voltunk, igaz egyet akartunk (egy nagyszerű konferenciát). Bár többször reflex szerűen elhangzott, hogy szavazzunk, és mint a bizottsági ülések levezetője, mindig arra kértem a többieket, hogy próbáljunk inkább egy mindenki számára elfogadható megoldást találni. A gyűléseinkét ezért is vezettük Bas Rosenbrand Roundspeak (körbeszélgetés) módszere alapján.

Kapcsolódó bejegyzések:

- Zoe Jane Playdon: A demokratikus tanácskozás
- Paula Underwood: Ki szól a farkasok nevében? – indián történet
- Fóti Péter: Beszélgetések új filozófiája I.